

Arviointikertomus 2021

KOTKAN KAUPUNGIN TARKASTUSLAUTAKUNTA

Kotkan Kaupunki

Postiosoite
PL 100
48101 Kotka

Käyntiosoite
Kustaankatu 2
48100 KOTKA

Puhelin: 05 2341
Sähköposti: etunimi.sukunimi@kotka.fi
Internet: www.kotka.fi

Sisällys

1.	Puheenjohtajan katsaus	1
2.	Tarkastuslautakunnan toiminta 2021	2
3.	Edellisten vuosien arviointikertomuksien erityiset asiat	5
4.	Strategisten tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus	9
5.	Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus	20
6.	Talouden toteutuminen	23
7.	Henkilöstö	25
8.	Tarkastuslautakunnan kysymykset kaupunginvaltuustolle	26
9.	Liitteet	28
10.	Allekirjoitukset	29

1. Puheenjohtajan katsaus

Uuden tarkastuslautakunnan arki on alkanut kiireisissä merkeissä. Vuoden 2021 kuntavaalien siirtyminen aiheutti sen, että nykyisen tarkastuslautakunnan arki pääsi konkreettisesti alkamaan järjestäytymiskokouksella vasta syyskuussa 2021. Lautakunnan kokoonpano vaihtui aiempaan verrattuna käytännössä kokonaan. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat molemmat ensimmäisen kauden kaupunginvaltuutettuja.

Uuden tarkastuslautakunnan perehdyttämiskoulutukset jäivät vähiin, koska aikatauluihin oli mahdutettava uuden arviointisuunnitelman valmistelu, tilintarkastussopimuksen kilpailuttamiseen liittyvä tarkastuslautakunnan osuus ja 2021 arviointikertomuksen loppuunsaattaminen. Tarkastuslautakunta katsoi myös tarpeelliseksi kuulla kaupungin avainhenkilöitä ajantasaisen tilannekuvan saamiseksi. Edellä mainituista mainittakoon kaupunginjohtaja, talousjohtaja, kehitysjohtaja sekä vallitsevan tilanteen perusteella luonnollisesti riskienhallintapäällikkö. Edellisen tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Johan Bardy kutsuttiin kertomaan siitä, mihin työ jäi ja mistä sitä olisi hänen mielestään syytä jatkaa.

Aikapaineen ja uuden oppimisen lisäksi oman haasteensa tarkastuslautakunnalle toi vallitseva koronatilanne. Etenkin arviointisuunnitelman ja arviointikertomuksen laadinnan yhteydessä, läsnäolokokousten merkitys korostui. Hybridikokouksetkin saatiin vedettyä kunnialla läpi ja tästä haluan esittää erityiskiitoksen tarkastuslautakunnan sihteeri Juha Reihelle. Juhan panos oli muutenkin kullannarvoinen, ihan jo senkin takia, että hän edusti jatkuvuutta aiemmista tarkastuslautakunnista.

Aikapaineesta huolimatta tarkastuslautakunnassa on vallinnut hyvä henki ja tekemisen meininki. Tarkastuslautakunta on resurssiltaan maltillinen, joten kaikkien panosta on tarvittu. Valtuustoryhmät ja lopullisesti kaupunginvaltuusto on valinnut ryhmään sitoutuneet ja tekevät jäsenet. Kiitos siitä!

Tarkastuslautakunnan tulee kuntalain mukaan arvioida muun muassa ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tätä tehtävää tarkastuslautakunta on tehnyt parhaalla mahdollisella tavalla huomioon ottaen käytävissä oleva resurssi, tietopohja ja toimintaa ja tuloksellisuutta kuvaavat mittarit.

Tarkastuslautakunta on arvioinut vuotta 2021. Arviointikertomusta julkaistaessa olemme jo pitkällä vuodessa 2022. Toivottavasti takana ovat pian niin korona kuin Ukrainassa käytävä sotakin. Edessä siintää hyvinvointialueiden toiminnan aloittaminen vuoden 2023 alusta ja kunnille siirtyvä työllisyyspalveluiden järjestämisvastuu vuonna 2024. ”Muutoksen maailmassa yksi asia on muuttumaton: taukoamaton muuttuminen”. Näin sanoi kreikkalainen mystikko ja filosofi Herakleitos. Tämä on hyvä muistaa niin kaupungin päätöksenteossa kuin tarkastuslautakunnan arviointikohteissakin.

Ilari van der Steen
Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. Tarkastuslautakunnan toiminta 2021

Tarkastuslautakunnan tehtävä

Kuntalain (410/2015) 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm.:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää
- huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta

Arvioinnin tulokset kootaan vuosittain laadittavaan arviointikertomukseen. Arviointikertomuksen tarkoituksena on tuottaa kaupungin johtamisen ja toiminnan kehittämisen tueksi arviointitietoa valtuustolle, muille päätöksentekijöille, kuntalaisille, sidosryhmille ja kaupungin henkilöstölle. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Vuosi 2021 oli tarkastuslautakunnan toiminnan kannalta kahden eri kokoonpanon vuosi, johtuen valtuustokauden päättymisestä ja uuden alkamisesta. Täten valittiin uudet luottamushenkilöt myös tarkastuslautakuntaan.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2021 (1.8.2021 saakka):

JÄSENET	VARAJÄSENET
Johan Bardy, puheenjohtaja	Anssi Avelin
Pirjo Romppanen, varapuheenjohtaja	Anja Lehtonen
Raimo Kurki	Juha Harjunen
Leena Heino	Britt-Marie Ekström
Merja Pärssinen	Pilvikki Ojanen
Mikko Lehkonen	Heljä Halinen
Pekka Jaakkola	Heikki Suutari
Suvi Silvala	Esa Lassi
NUORISOVALTUUSTON EDUSTAJAT	
Juho Nordlund	
Anne-Mari Makkonen	
SIHTEERI	
Juha Reihe, Kotkan kaupunki	

Tarkastuslautakunnan kokoonpano vuonna 2021 (1.8.2021 lukien):

JÄSENET	VARAJÄSENET
Ilari van Der Steen, puheenjohtaja	Pirjo Vanha-aho
Markkanen Riina, varapuheenjohtaja 20.9.2021 asti	Helena Kalema
Noora Järvikangas, varapuheenjohtaja 20.9.2021 lukien	Helena Kalema
Heikki Härö	Juha Tilli
Raija Keveri	Tero Juvonen
Arja Lehtonen	Antero Lehtola
Mikko Lehkonen	Heljä Halinen
Raimo Oksala	Petri Pietiläinen
Seija Piipponen-Pekkola	Maarit Räsänen
NUORISOVALTUUSTON EDUSTAJAT	
Tia Räihä	
SIHTEERI	
Juha Reihe, Kotkan kaupunki	

Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastajat suorittavat ulkoista valvontaa suoraan kaupunginvaltuuston alaisena itsenäisesti, toimivasta johdosta ja muusta organisaatiosta riippumattomana. Tähän tehtävään kuuluu myös tarkastaa ovatko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti.

Tarkastuslautakunnan työn pohjana on valtuustokaudelle 2021–2025 laadittu arviointisuunnitelma, jota tarkennetaan vuosittain laadittavalla arvioinnin työohjelmalla.

Toimintavuoden 2021 arviointityö sisälsi työohjelman mukaisesti seuraavien kaupungin vastuualueiden edustajia:

- talousyksikkö (talusjohtaja, riskienhallintapäällikkö, hankintapäällikkö)
- kaupunkikehityksen ja viestinnän yksikkö (kehitysjohtaja)
- kaupunkisuunnittelun vastuualue (kaupunkisuunnittelujohtaja)
- kulttuurin vastuualue (vs. teatterinjohtaja, Sinfonietta toimitusjohtaja)

Yksittäisiä kutsuttuja vierailijoita olivat:

- kaupunkirakennelautakunnan puheenjohtaja
- edellisen tarkastuslautakunnan puheenjohtaja
- kaupunginjohtaja
- tilintarkastaja

Kaupungin konserniyhtiöistä vuoden 2021 työohjelmaan sisältyivät:

- Kotkan kaupunginteatteri Oy
- Kymenlaakson orkesteri Oy

Vuoden 2021 aikana tarkastuslautakunta kokoontui 17 kertaa.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Edelleen jatkuneen pandemiatilanteen vaikutukset näkyivät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toiminnassa myös arviointikertomusvuonna 2021. Laajasti koko kunnan häiriötilanteessa toteutettavista palveluista vastaava Valmiusjohtoryhmä kokoontui yhteensä 39 kertaa. Riskienhallinnan johtoryhmä kokoontui 2 kertaa keskittyen vakuutusmeklariyhteistyöhön Justia Oy:n kanssa. Kaupungin vakuutuspalvelut kilpailutettiin arviointikertomusvuonna menestyksekkäästi. Kilpailutuksen myötä kaupungin vakuutusmaksut pienenevät vuonna 2022 noin 400.000 eurolla vuodesta 2021.

Kaupungin hallinnon ja talouden valvonta on järjestetty niin, että ulkoinen valvonta (tilintarkastaja ja tarkastuslautakunta) sekä sisäinen valvonta yhdessä muodostavat kattavan valvontajärjestelmän. Kaupunginvaltuusto ohjaa kaupunkikonsernin sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa hyväksymillään periaatteilla. Sisäisen valvonnan tehtävät ja vastuut on kirjattu hallintosääntöön ja sisäisen tarkastuksen toimintasääntöön.

Vuoden 2021 sisäisen valvonnan suunnitelma sisälsi seuraavat tarkastuskohteet:

- Kymnote toistaiseksi jatkuvana, yksittäisenä raportointikohteena vuosittain vaihtuvien painotuksien. Vuonna 2021 kohteena päihde- ja mielenterveyspalvelut.
- Osana jokaista suunnitelman mukaista raporttia Kantasataman toimintakokonaisuus.
- Tiedolla johtamisen kokonaisuuden painopisteet, tavoitteet ja toteutus.

Jatkuvan sisäisen tarkastuksen kohteita ovat: lakien ja ohjeiden noudattaminen, prosessien sujuvuus ja niiden sisäinen valvonta, sisäisen tarkastuksen arviointi- ja tarkastustyön laadun varmistaminen sekä kaupunginjohtajan ja -hallituksen erilliset toimenpiteet.

Ulkoinen ja sisäinen tarkastuksen yhteistyö

Ulkoinen ja sisäinen tarkastus muodostavat yhdessä toimintaa ja painopisteitä ohjaavan valvonta- ja tarkastuskokonaisuuden. Kyseisten tahojen yhteisenä tavoitteena on johtamisen, päätöksenteon, toimintakulttuurin ja toiminnan tuloksellisuuden parantaminen. Riskienhallintapäällikkö antoi raportin tarkastuslautakunnan kokouksessa yhden kerran vuoden 2021 aikana. Tarkastuslautakuntaa kuultiin sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelman painopisteitä valittaessa.

3. Edellisten vuosien arviointikertomuksien erityiset asiat

Toistuvat arviointikokonaisuudet

Alla on nostettu esiin arviointikokonaisuuksia, jotka ovat esiintyneet useasti edellisten vuosien arviointikertomuksissa.

1. Kotkan kaupungin talouden toteutuminen
2. Työllisyysasiat
3. Kotkan kaupungin johtaminen
4. Toiminnan mittarit
5. Hankinnat
6. Luonto ja monimuotoisuus

Vuoden 2020 arviointikertomuksen havaintojen jatkotoimenpiteiden arviointi

Alla olevissa kappaleissa arvioidaan tarkastuslautakunnan vuoden 2020 arviointikertomuksessa esitettyihin kysymyksiin liittyvää kaupunginhallituksen vastausta. Kaupunginhallituksen laatima vastaus tarkastuslautakunnan esittämiin kysymyksiin käsiteltiin valtuuston kokouksessa 18.10.2021 (§ 166).

Kaupunginhallituksen vastauksen arviointi

Kaupunginhallituksen vastauksen arvioinnissa on arviointivuoden 2021 osalta otettava huomioon, että arviointikertomuksen laatii eri tarkastuslautakunnan kokoonpano verrattuna siihen, ketkä olivat tekemässä kysymysten asettelua vuodelta 2020.

Vastaukset olivat pääasiallisesti katsottuna kattavia ja laadukkaita, mutta joidenkin kysymysten osalta on todettava, että vastauksesta puuttui jokin näkökulma, jota oli kysymyksessä pyydetty nostamaan esille. Lisäksi joissain vastauksissa teksti sisälsi lukijalle vaikeasti avautuvia lyhenteitä tms., joiden avaaminen olisi saattanut helpottaa asian ymmärtämistä. Vastausteksti oli jossain kohtaa jäsenitelemätöntä ja vaikealukuista.

Koronasta toipuminen, seuraamukset ja toimenpiteet

Asukkaiden, erityisesti lasten, hyvinvointivelan kohdalla vastaus ei antanut riittävää kuvaa kokonaisuudesta. Opiskeluun liittyvän palveluvelan kohdalla olisi ollut hyödyllistä mainita myös ammatillisen koulutuksen sekä oppisopimuskoulutuksen näkökulma.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Kotkassa on pystytty järjestämään etätyöolosuhteet ainakin kohtuullisessa määrin. Vastauksen perusteella (digitalisaation tulevaisuus) voidaan myös olettaa, että asiaan paneudutaan ja panostetaan Kotkassa varsin hyvin.

Huomioon ottaen kotkan surkea työllisyystilanne, asioiden hoito on vastauksen perusteella pirstaloitunut. Vastauksesta ilmenee kyllä työllisyshoidon osalta päävastuullinen, mutta epäilyksiä saattaa herätä näin pirstaleisen järjestelmän yhteistyö ja tiedonvaihto (tietojohtaminen). Vastuun lisäämistä maahanmuuttojohtajalle ei ole perusteltu mitenkään.

Yrittäjyysedellytyksien osalta tarkastuslautakunta toteaa, että vastauksessa ei ole mainittu ELPO-kyselyn sisällöstä. Lisäksi elinkeinopoliittisten hankkeiden kohdalla olisi tullut todeta niihin liittyvät uhkat ja riskit paremmin. Lisäksi hankintojen paikallisuutta olisi voinut nostaa esille.

Kriisivalmiuden osalta vastauksessa on kerrottu varautumisen teoriasta eli siitä, miten asiat tulisi olla. Vastaus on lyhyt mikä on tietyllä tavalla ymmärrettävää, koska osa aineistosta voi olla salassa pidettävää. Huoltovarmuuden osalta vastaus on kattava ja osoittaa, että asiaan on ainakin perehdytty huolella.

Ulkoistettujen palveluiden seuranta

Ulkoistettujen palvelujen seurannan vastuut ovat tarkastuslautakunnan mielestä tärkeä asia. Ostettaessa palveluita ulkoa, niiden valvonnan toteuttajiksi asetetaan kaupungilta tietyt työntekijät. Tarkastuslautakuntaa huolettaa se, että onko edellä mainituilla työntekijöillä ajallista resurssia hoitaa valvontavastuunsa. On myös todettava, että vastauksessa painotettiin hankintaprosessia, vaikka kysymys koski ostetun palvelun toimivuuden ja kustannusten seuranta.

Ulkoistettujen palveluiden ostojen kohdalla tarkastuslautakunta näkee, että vastauksessa olisi voinut avata syitä, jotka ovat johtaneet palveluiden ostamisen kasvuun. Lisäksi hankintojen toimivuuden seurannan näkökulmaa olisi voinut nostaa esille. Tarkastuslautakunnan mielestä kiinnostavaa olisi ollut myös lukea vastuullisten hankintojen osuudesta kaikista hankinnoista.

Tarkastuslautakunnan mielestä tunnuslukujen kerääminen ja raportointi on kuvattu tarkasti, mutta toisaalta tunnuslukujen hyödyntäminen näyttäytyy vaillinaisena. Vastauksessa esille nostettu yhteistyö eri tahojen kanssa vaikuttaa tarkoituksenmukaiselta.

Vaikutusten arviointi ja vaikutuslaskelmat päätöksenteon pohjana

Tarkastuslautakunta toteaa, että vastauksessa käsitellyt etukäteisarviointi sekä lapsivaikutusten systemaattinen arviointi ovat tärkeitä menettelyjä.

Yritysten toiminnan kohdalla tarkastuslautakunta toteaa, että vastauksessa on tunnistettu hyvin kaupungin päätösten vaikutukset yrityksiin. Samoin vastaus nostaa esille sen, että yritysvaikutusten arviointi on keskeneräinen ja tarvitsee kehittämistä. Yhteinen yritysvaikutusten arviointimalli on tarkastuslautakunnan mielestä tarpeellinen.

Vaikutuslaskelmien osalta niiden keskeneräisyys ja reaaliaikaisen tiedon saannin vaikeus on tarkastuslautakunnan mielestä tuotu hyvin esille. Hyvää on, että ongelma on tiedostettu, jolloin siihen on helpompi puuttua, kun tahtoa ja resursseja löytyy.

Tarkastuslautakunta toteaa vaikuttavuuslaskelmiin liittyen, että valtakunnallisten kyselyjen lisäksi voisi olla omiakin vaikuttavuuslaskelmia ja arviointeja. Hyvinvointikertomuksen ja koululaisten kyselyn säännönmukaisuus ja jatkuvuus ovat hyviä välineitä arvioinnissa ja päätösten teon pohjana.

Yleisesti tarkastuslautakunta toteaa, että päätöksenteon pohjana vaikuttavuuden arvioinnin osalta olisi hyödyllistä käyttää tarkoituksenmukaisia tunnuslukuja ja mittareita, koska kaiken tietojohtoisen toiminnan pääperuste on luotettavat mittarit ja niiden tuottaman tiedon asianmukainen käyttö. Mittareiden määrittelyä on myös edelleen kehitettävä. Investointipäätösten kohdalla sekä tuottolaskelmat että muiden taloudellisten ja sivuvaikutusten sekä riskien arviointi on tehtävä huolellisesti ja kriittisesti.

Käsitteiden ja ilmiöiden avaaminen ja analysointi

Hyvinvoinnin käsitteen määrittelyyn liittyvässä vastauksessa olisi tarkastuslautakunnan mielestä voinut nostaa esille vastuunjako Kotkan kaupungin ja Kymsoten välillä. Toisaalta tarkastuslautakunta toteaa positiivisena seikkana sen, että Hyvinvoiva Kotka-ohjelman (2019-2025) tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain sähköisessä hyvinvointikertomuksessa.

Yleisesti tarkastuslautakunta toteaa, että käsitteiden määrittely pitää olla toimijoille selkeää. Sillä ennen kuin toiminnalle voidaan asettaa tavoitteita, seurantatyökaluja (mittarit) ja palautteenantojärjestelmät, on tarkkaan määriteltävä toimintaan liittyvät käsitteet.

Kestävät ja vastuulliset hankinnat

Tarkastuslautakunnalle välittyneen näkemyksen mukaan Kotkan hankintaohjeet ovat hyvät ja vastuullisuus hankinnoissa on huomioitu. Kuitenkin on huolehdittava, että ohjeita noudatetaan yhtenäisesti kaikilla toimialoilla.

Vastuullisiin hankintoihin liittyen on todettava, että vastauksesta ei suoraan käy ilmi vastuullisten hankintojen osuus. Se on luultavasti myös hankala määritellä.

Kiertotalouden ja ilmastonäkökulman osalta todetaan, että termit on avattu hyvin. Lisäksi on todettava, että vastauksesta puuttuu tarkempi ilmastonäkökulman käsittely, jota kuitenkin kysytään. Ilmastonäkökulman osalta tarkastuslautakunta toteaa vielä, että Kotkan ilmasto-ohjelmassa on erikseen kohta ”ilmastonäkökohdan huomiointi kaupunkikonsernin hankinnoissa”, jonka mukaan tunnistetaan ilmastovaikutuksiin merkittävimmät kaupunkikonsernin hankinnat ja asetetaan niille ilmastotavoitteet. Mittarin voi todeta puuttuvan ja sitä on ilmeisesti tarkoitus tarkentaa toimintamallin edistyessä. Tarkastuslautakunta on kiinnostunut tämän asian edistymisestä.

Vammaisneuvoston asiantuntijuuden hyödyntäminen

Kaupunginhallituksen vastauksessa vammaisneuvoston kohdalta oli mainittu, että he antavat lausuntoja eri asioihin kaupungin päätöksenteon valmistelussa. Näiden lausuntojen määrä olisi tarkastuslautakunnan mielestä hyvä ilmoittaa ja yhteenvedo siitä, onko niillä ollut vaikuttavuutta.

Tarkastuslautakunta pitää positiivisena, että Autoliiton Invapysäköintisovellus on viimein tulossa. Tämä tukee kaupunkistrategiaamme: Lisää osallisuutta, paikallisten yritysten saavutettavuutta ja vammaisten oikeuksia, hyvinvointia sekä digitalisaatiota.

Kaupunginhallituksen laatimaan vastaukseen liittyen tarkastuslautakunta haluaa nostaa alla olevat huomiot erityisesti esille:

- Koronasta johtuva palveluvelka tulee hoitaa pitäen mielessä sen, että vaikutukset näkyvät pitkällä aikavälillä
- Digitalisaation toteuttamisessa pitää varmistaa yhdenvertaisuus etätöissä ja digipalveluissa
- Työllisyydenhoidon osalta vuonna 2024 tapahtuva muutos on merkittävä. Muutokseen liittyvä organisointi ja vastuiden jako on toteutettava huolellisesti sekä taattava riittävät resurssit
- Kaupungin yrittäjäimagoa on parannettava konkreettisilla toimenpiteillä yrittäjäedellytysten varmistamiseksi
- Kriisivalmiuden osalta valmiutta on pidettävä yllä aktiivisesti ja varauduttava kaikenlaisiin uhkiin myös käytännön tasolla
- Kustannus- ja vaikuttavuuslaskelmien totuttaminen päätöksenteossa on varmistettava
- Ulkoistettujen palvelujen seurannan resurssit on varmistettava
- Hankintojen osalta on pyrittävä paikallisuuden huomioimiseen, tietojohtoisuuteen sekä hankintapäätöksen tekijän vastuullisuuteen
- Vammaisneuvoston kanssa tapahtuvasta vuoropuhelusta on huolehdittava
- Hyvinvoinnin edistämisen osalta kaupungin on osaltaan huolehdittava terveyshaittojen ennaltaehkäisemisestä yhteistyössä eri toimijoiden välillä

4. Strategisten tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Kaupunkistrategia Kotka 2025

Kotka2025 -kaupunkistrategian visio on ”Kotka - Väylä uusiin mahdollisuuksiin”. Strategia rakentuu kolmen poijun, Oppiva ja yrittävä Kotka, Upean elinympäristön Kotka ja Yhteinen Kotka sekä eKotka ja Kestävä talous - kokonaisuuksista. Jokaiselle näistä on omat strategiset tavoitteet, mittarit (valtuustoon nähden sitovat strategiset mittarit) ja palvelulupaukset.

Kaupungin organisaatio

Kaupungin luottamushenkilöorganisaatio muuttui 1.8.2021 uuden valtuustokauden alkaessa. Uuden organisaation mukainen hallintosääntö vahvistettiin kesäkuussa 2021. Keskeisimpiä organisaatiomuutoksia olivat elinvoimalautakunnan lakkaaminen ja sen tehtävien siirtäminen osin kaupunginhallitukselle, osin hyvinvointilautakunnalle. Vanhan organisaation mukainen hyvinvointilautakunta jakautui kahtia ja varhaiskasvatuksen ja opetustoimen asiat siirrettiin uudelle kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnalle. Uutena toimielimenä on perustettu elinvoimavaliokunta.

Strategisten tavoitteiden ja palvelulupausten toteutumisen, tuloksellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden arviointi

Strategisten tavoitteiden ja palvelulupausten toteutumisen arviointi Kotkan kaupungin (emo) sekä konserniyhtiöiden osalta perustuu vuoden 2021 tilinpäätöstietoihin sekä vuoden aikana toteutuneisiin luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja konserniyhtiöiden edustajien kuulemisiin.

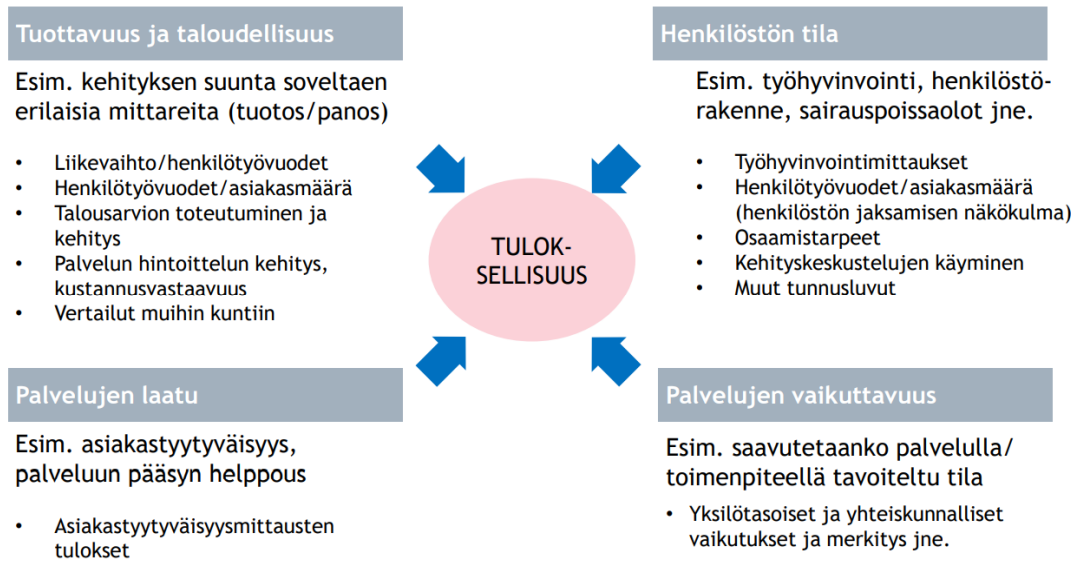
Toiminnan tuloksellisuuden arviointi

Kunnan toiminnan tuloksellisuutta ei voida arvioida vain taloudellisen onnistumisen kautta.

Arvioinnissa huomioitavaa:

- Toiminnan onnistumista mitataan suhteessa tarpeisiin ja odotuksiin
- Kuntien tuloksellisuuden kehittämisen päämääränä on kunnallisten palvelujen parantaminen siten, että ne vastaavat palvelujen käyttäjien ja kuntalaisten tarpeita
- Toisaalta kuntien taloudellista tulosta on olennaisen tärkeää seurata, koska toiminnan ja talouden tasapaino on palvelutuotannon edellytys
- Voiton tuottamisen sijasta tavoitteena tasapainoinen talous
- Kuntien taloudellista arvoa mittaavia järjestelmiä ei ole olemassa

Kunnan toiminnan tuloksellisuutta on tarkasteltava laaja-alaisesti toiminnallisena ja taloudellisena onnistumisena. Alla olevassa kuvassa on esitetty tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelmaan sisällytetty tuloksellisuuden arvioinnin viitekehys.



Kuva: Tuloksellisuuden arvioinnin viitekehys (Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelma)

Toiminnan tarkoituksenmukaisuuden arviointi

Tarkastuslautakunnan lakisääteisiin tehtäviin kuuluu myös toiminnan tarkoituksenmukaisuuden arviointi.

Tarkoituksenmukaisuuden arviointi on arviointia, jossa ei ole ennakoita asetettua ja sitovaa päätöstä. Arvioinnissa asioiden tilaa tarkastellaan tarkastuslautakunnan itsensä asettamien kriteerien perusteella, esim. lainsäädännön. Edellä mainitut kriteerit ja arviointimenetelmät esitetään arviointikertomuksessa. Tarkoituksenmukaisuuskysymys on myös arvokysymys, johon saattaa vaikuttaa arviointityötä tekevän omat arvot.

Strategisten tavoitteiden ja toiminnan tarkoituksenmukaisuuden arvioinnin toteuttaminen

Tarkastuslautakunta on päättänyt lautakuntien alaisen toiminnan arvioinnin toteutukseen alla kuvatun tavan.

Arviointikertomuksen liitteenä on toimielinkohtainen taulukointi strategisten (valtuustoon nähden sitovien) tavoitteiden toteutumisesta. Taulukoissa on toteumaa kuvattu liikennevalojen väreillä (vihreä, keltainen ja punainen) sen mukaan, onko tavoitteeseen päästy vai ei. Keltaisen kohdalla toteutumisen arviointia ei ole pystynyt tekemään. Arviointikertomuksen tekstiosaan on nostettu tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan oleellimmat havainnot strategisten tavoitteiden toteutumisesta.

Arviointia on suoritettu myös lautakuntien omien tilinpäätöksiensä sisältämien muiden tietojen avulla (esim. toimintakertomukset). Lisäksi tarkoituksenmukaisuusarviointia on toteutettu edellisessä kappaleessa mainitulla tavalla.

Kaupunginhallitus

Tarkastuslautakunta nostaa esiin alla olevat huomiot kaupunginhallituksen strategisten tavoitteiden toteutumisen sekä tarkoituksenmukaisen toiminnan arvioinnista.

Kaupunginhallituksen alaisen toiminnan toimintakate poikkesi talousarvioon verrattuna n. 1,3 miljoonaa euroa. Säästöjä on kertynyt monista eri kohteista ja nämä kohteet on yksilöity tilinpäätöksessä. Koronan jälkeen kulujen voidaan olettaa kasvavan, mutta silti on hyvä käydä säästöjä tuoneet toiminnot läpi, ja arvioida voisiko joistakin toiminnoista saada pysyviä säästöjä. Esimerkiksi säästöt kokous- ja matkakuluissa voisi syntyä lisääntyvällä digitaalisuuden käytöllä. Tilinpäätösvuonna on myös tingitty henkilöstöhallinnon osalta työllistämisestä ja henkilöstön kehittämisestä. Tämä ei ole hyvä kehityskulku.

Säännölliset tiedonannot KH:lle kampuksen ja tapahtumakeskuksen toteutumisen tilanteesta eivät toteutuneet. Tavoitetaso oli 3 krt/v ja niistä toteutui yksi. Näin ison hankkeen yhteydessä tarkastuslautakunta näkee välttämättömänä, että tieto kulkee mutkattomasti osapuolien välillä. Varsinkin kun riskinä nähdään kustannusten kasvaminen entisestään.

Kaupunginhallituksen ja yrittäjäyhdistysten hallitusten tapaamiset eivät toteutuneet lainkaan. Koronaselitys on heikko, koska monet muutkin toiminnot ovat siirtyneet onnistuneesti etäyhteyksillä toteutettavaksi. YRMY-ryhmä on sen sijaan pystynyt tapaamaan yritysten edustajia.

Elinvoimavaliokunta on uusi toimielin ja siihen kohdistuu erityinen mielenkiinto, koska toimenkuva on erityisen merkittävä ja laaja. Jatkossa olisi syytä selvittää elinvoimavaliokunnan toiminnan tuloksellisuus ja vaikuttavuus toimintaan. Mittaristo tulisi laatia siitä huolimatta, että valiokunta ei ole varsinaisen päättävä toimielin.

Tavoitteet koskien itäistä rantarataa eivät toteutuneet. Rantarataa koskeva prosessi olisi hyvä analysoida edunvalvonnan näkökulmasta. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tavoitetta itäisestä rantaradasta pidetään yllä ja edistetään jatkossakin.

Kotkan elinvoima, veto- ja pitovoima, tulee olla prioriteetti 1 jatkossakin. Aktiivista Kotka brändäystä pitää jatkaa, koska jos kehittämishankkeet eivät toteudu, sillä on suuri vaikutus Kotkan asukasluokun ja työllisyyteen.

Kaupunkikehityksen ja viestinnän osalta vuosi on kuitenkin toteutunut pääosin suunnitelmien mukaisesti.

Hallintoyksikön suoriutumista kuntavaalien ja aluevaalien järjestämisessä voidaan pitää onnistuneena. Uusien valtuutettujen kannalta oli tärkeää, että hallintoyksikön tuki perehdyttämisessä, koulutuksissa, laitehankinnoissa yms. oli mutkatonta ja asiantuntevaa.

Tuloksellisen toiminnan ytimessä on hyvinvoiva henkilöstö. Tulosten mukaan henkilöstön hyvinvointi on hyvällä tasolla poikkeusoloista huolimatta. On tärkeää, että henkilöstöbarometri tuloksia seurataan ja niihin reagoidaan. Palautteen mukaan kriittisimpiä seikkoja ovat oman osaamisen kehittäminen, työnantajan palkitsemiskäytännöt ja työkuorman laajuus. Henkilöstöasioiden yksiköllä on hyvät suunnitelmat: varhaisen työhyvinvointijohtamisen kehittäminen, työhyvinvoinnin edistäminen ja sairauspoissaolojen hallinta. Vuorovaikutuksen tärkeyttä, palautteenannon ja

kilpailukykyisen palkkauksen merkitystä, ei voi ylikorostaa. Riskinä on, että jos työhyvinvointitoimenpiteitä ei käytetä riittävästi ja oikeaan aikaan, niin sairauspoissaolot lisääntyvät ja yleinen työhyvinvointi heikkenee.

Ympäristölautakunta

Tarkastuslautakunta nostaa esiin alla olevat huomiot ympäristölautakunnan strategisten tavoitteiden toteutumisen sekä tarkoituksenmukaisen toiminnan arvioinnista.

Ympäristölautakunnan talous toteutui parempana talousarvioon nähden. Yhtenä merkittävänä asiana edellisen toteutumisessa oli henkilöstövaje, sillä tarvittavan henkilökunnan rekrytoinnissa ei onnistuttu.

Ympäristönsuojelu ja ympäristöterveydenhuolto

Vastuualueen osalta huomiota herättävää oli henkilöstöresursseissa olevat vajeet, jotka olivat esteenä, etteivät tavoitteet toteutuneet suunnitellusti. Tarkastuslautakuntaa kiinnostaa erityisesti useat henkilömuutokset ja syyt niiden taustalla.

Oppiva ja yrittävä Kotka

Strategisiin tavoitteisiin ei ole päästy ja tavoitteet jääneet toteutumatta.

Upean elinympäristön Kotka

Strateginen tavoite keskittynyt vain ilmasto-ohjelman toteuttamiseen. Biodiversiteetti on jäänyt vähemmälle huomiolle. Kotkan kaupungille on laadittu kunnianhimoinen ilmasto-ohjelma. Ilmasto-ohjelman mittarit tulee saattaa valmiiksi.

eKotka

Huomionarvoista oli, että vastuualueen asiakaspalautekysely on jäänyt toteuttamatta, mikä kuitenkin olisi pitänyt olla pohjana kehittämistarpeita kartoitettaessa.

Rakennusvalvonta

Oppiva ja yrittävä Kotka

Tavoitteet saavutettu suunnitelman mukaan.

Upean elinympäristön Kotka

Tavoitetasot saavutettu, riskit huomioitu ja toimenpiteisiin ryhdytty.

Kaupunkirakennelautakunta

Tarkastuslautakunta nostaa esiin alla olevat huomiot kaupunkirakennelautakunnan strategisten tavoitteiden toteutumisen sekä tarkoituksenmukaisen toiminnan arvioinnista.

Kaupunkirakennelautakunnan toimintakate oli noin 4,3 milj. euroa paremmalla tasolla alkuperäiseen talousarvioon verrattuna, jota selittää paljolti toimintatuottojen odotettua parempi kertymä.

Tarkastuslautakunta haluaa nostaa esille onnistuneet teollisuustonttien kaavoitukset sekä laaditut esisopimukset Keltakallion teollisuustonteista. Teollisuustonttien sähköinen markkinointi sekä hyvät ja helposti löytyvät ajantasaiset tiedot tonttimarkkinoinnissa on tärkeä asia yritysten saamiseksi kaupunkiimme. Kehitystyö on alkanut ja sitä pitää jatkaa.

Kantasatamahanke on lähtenyt käyntiin Satama-areenan ja kampuksen kohdalla, mutta hotellioperaattoria ei ole vielä löydetty, joten tavoitetaso ”hotellitontin suunnitteluvaraus tehty” ei ole vielä toteutunut. Tarkastuslautakunta näkee hotellin erittäin tärkeänä osana koko kantasatamahankkeen kannalta.

Pohjolan puistopääkaupunki Kotka oli FCG:n Yhdyskuntatekniset palvelut vuoden 2021 kyselytutkimuksessa paras keskustapuistojen hoidossa tämä oli myös tavoite ja se toteutui. Lisäksi puistojen ”Kävijämäärien kasvattaminen” on tapahtunut kestäväen kehityksen rajoissa, viihtyisyys säilyttäen.

Hyvinvointilautakunta

Tarkastuslautakunta nostaa esiin alla olevat huomiot hyvinvointilautakunnan strategisten tavoitteiden toteutumisen sekä tarkoituksenmukaisen toiminnan arvioinnista.

Hyvinvointilautakunnan osuus Kotkan tilinpäätöksessä on 58 %, joten tarkastuslautakunta katsoo, että sen toimintaan tulee kiinnittää erityistä huomiota. Kymssote suurimpana ja ennakoimattomana laskuttajana on hankaloittanut talouden arviointia ja hyvinvointilautakunnan työskentelyä.

Hyvinvointilautakunnan tehtävissä tapahtui muutoksia uuden valtuustokauden alkaessa. Lautakunnan alaisuuteen siirtyi kulttuurin vastuualue sekä Meripäivien budjettivaraus. Opetustoimi ja varhaiskasvatus siirrettiin hyvinvointilautakunnalta kasvatukseen ja koulutuksen lautakunnalle. Muutokset on kerrottu tilinpäätöksen tummennetussa tekstissä monimutkaisesti yhtenä lauseena. Tarkastuslautakunta toteaa, että muutos olisi voitu tässä kohtaa kertoa selkeämmin, jotta muuttuneet vastuut ovat selkeät myös kaupungin asukkaille.

Tilinpäätöksen strategisille poijuille taulukoidut tavoitteet ja toteumat eivät välitä ansaittua kuvaa hyvinvointilautakunnan toiminnasta. Tilinpäätöksen tekstit avaavat tarkemmin toimintaa ja tuovat esille monipuolisen toiminnan, joka koronarajoitteista huolimatta on toteutettu.

Nuorisotyö

Liikkuvan nuorisotyön Wauto -toiminta (Walkers- auto) on hyvä esimerkki toiminnasta, jota ei ole strategisten poijujen toimenpiteissä mainittu, vaikka se on tärkeässä roolissa nuorten kohtaamisessa poikkeusaikana. Toiminnalla on tavoiteltu nuoria kauppakeskusympäristöstä, kaupungin keskustoista

sekä varsinkin kaupungin rajoilla asuvat nuoret. Tarkastuslautakunnan mielestä positiivista on etenkin se, että sillä on tavoitettu Kotkan syrjäisemmillä asuinalueilla asuvia nuoria. Kun nuoret eivät pääse palvelujen piiriin, niin on tuotu palvelut nuorten luo.

Oppiva ja yrittävä Kotka - Nuorten, erityisesti ensimmäisen työkokemuksen lisääminen kesätyöpaikoilla, kesäyrittäjyydellä ja mobiilisovellus WorkPilotsin käytöllä

Nuorisotoimessa haastateltiin 500 kaupungin kesätyöpaikan hakijaa ja tavoiteltiin 200 kesätyöpaikkaa, mutta saavutettiin 130, koska henkilöstöosasto oli budjetoanut varat 130 nuoren työllistämiseen. Nuorten kesäyrityksissä tavoite jopa ylittyi. Tavoite oli 5 yritystä ja 7 perustettiin. WorkPilots-keikkatyötunteja toteutui yht. 110,5 (40 eri keikkaa), kun tavoiteltiin 500 työtuntia. Kesätyöpaikka toisi monelle nuorelle myönteisen kokemuksen työelämään. 130 kesätyöpaikkaa nuorille on liian vähän eikä nuorisotoimen tavoittelema 200 paikkaakaan ole Kotkan kokoiselle kaupungille riittävä määrä. Tarvetta kesätyöntekijöille varmaan on Kotkan eri organisaatioissa niin puistotoimessa kuin kesäajan koulusiivouksissa ym. Tarkastuslautakunnan mielestä nuorten kesätyöpaikkoihin kannattaa satsata kuten myös WorkPilots järjestelmän markkinointiin yrityksille. Korona-ajasta huolimatta nettikoulutukset ja -esittelyt ovat mahdollisia.

Upean elinympäristön Kotka - Nuorten osallistuminen Karhulan kehittämiseen

Toiminnalla tavoiteltiin digitaalista osallisuuden alustaa, jossa nuoret ovat osallisina kehittämisen prosesseissa. Digitaalinen työtapa ei ole käytössä, joten tavoitetta ei saavutettu. Tarkastuslautakunta toteaa, että toimintaa kannattaneet jatkaa, jotta nuoret saadaan osallistumaan – digitaalisten taitojen puute ei liene nuorilla syynä osallistumattomuuteen.

Toisena toimenpiteenä oli nuorten omaehtoisen kulttuurin tukeminen. Tavoitetaso saavutettiin, kun järjestettiin seutukunnallinen bändileiri 26.- 28.11.2021. Tarkastuslautakunnan mielestä yhden leirin järjestämien on hyvä alku, mutta ei kosketa kovinkaan montaa kotkalaisnuorta. Tilojen puutteen ei luulisi olevan esteenä useamman leirin järjestämiseen.

Yhteinen Kotka - sisäsketihallin valmistelu

Sisäsketihallia on valmisteltu yhdessä teknisten palvelujen ja Skate ry:n kanssa. Tila on saatu ja ramppien rakentaminen on aloitettu. Tarkastuslautakunta arvioi, että toimenpide on mieleinen nuorille ja mahdollistaa heille hyvän harrastuksen.

eKotka- digitaalisten työmenetelmien kehittäminen nuorisotiloilla

Tarkastuslautakunta toteaa, että toimenpide on onnistunut. Nuorille digitaaliset ratkaisut ovat tuttuja, mielenkiintoisia ja ominta aluetta. Ohjaajien kouluttautuminen on tärkeää ja välttämätöntä nuorten saavuttamiseksi. Kansainvälinen yhteydenpito verkon välityksellä luo mahdollisuuksia ja tuoutta näkökulmaa.

Hyvinvointi ja terveys

Oppiva ja yrittävä Kotka - PSOP rekisteriin merkityt tuottajat

Strategisena tavoitteena oli yksityisten sosiaalihuollon tukipalveluja tuottavien yritysten hakeutuminen sähköiseen palveluseteli- ja ostopalvelujärjestelmään, eli Kymsoten PSOP-

tuottajarekisteriin. Tavoitetasoksi oli määritelty 13 palveluntuottajaa Kotkan alueella. 31.12.2021 järjestelmän on ottanut käyttöön 35 yritystä.

Kotkan kaupunki on ottanut PSOP tuottajarekisterin laajasti käyttöön ja ostopalveluntuottajille on annettu ohjeistusta ja muistutuksia vuodesta 2018 lähtien. Tavoite on ylitetty ja palveluntuottajan kannalta PSOP toimii. Se on integroitavissa mm. laskutus- ja työajan seuranaajärjestelmiin. Päivitys ja liian tiukat kriteeristöt saattavat aiheuttaa haasteita.

Asiakkaiden keskuudessa järjestelmä on huonosti tunnettu. Palvelunkäyttäjät ovat usein iäkkäitä ja tottumattomia käyttämään tietokonepohjaisia sovelluksia. Pikaisella kokeilulla PSOP käyttäminen vaikuttaa melko haastavalta ja sopivan palveluntuottajan löytäminen ei käy helposti. Positiivista on, että Kymsote on viime aikoina panostanut asiakasohjaukseen.

Tarkastuslautakuntaa kiinnostaa tietää, kuinka PSOP- järjestelmän hallinnointi on jaettu Kymsoten ja Kotkan kaupungin kesken.

Upean elinympäristön Kotka - Kesän puistojummat

Strategia toimenpiteessä toteutui mainiosti. Puistot täyttyivät kesällä hyväntuulisista jumppareista. 2000 jumpparin tavoitetaso ylittyi roimasti ja osallistujia on kesän mittaan ollut kaikkiaan 3370. Parvekejumppatilaisuudet mahdollistivat liikuntarajoitteisten osallistumisen ja puistojuoppien järjestäminen eri puolilla kaupunkia toi myös iäkkäämmille kotkaisille mahdollisuuden kohottaa kuntoa ja lisätä ennaltaehkäisevää hyvinvointia. Tarkastuslautakunta pitää toimenpidettä erittäin onnistuneena ja toteaa, että toiminnan jatkaminen on suotavaa tulevina kesinä. Se tuo myös mahdollisuuden työllistää nuoria apuohjaajina.

Yhteinen Kotka

Tavoiteltiin, että Ikäihmisten neuvosto- ja vammaisneuvosto tapaavat virkamiehiä ja poliittisia päättäjiä. Tavoitetasona oli 2 tapaamista, joista ei toteutunut kumpikaan. Syyksi mainitaan, ettei tilaisuuksia ollut koronaepidemian vuoksi alkuvuoden aikana ja uudet vaikuttamistoimielimet aloittivat toimintansa vasta myöhään syksyllä. Tarkastuslautakunta toteaa huolestuneena tapaamisten laiminlyönnin. Vammaisneuvoston asiantuntijuuden kuulemisen puutteeseen kiinnitti jo edellinen tarkastuslautakunta huomiota eikä parannusta näytä tapahtuneen. Tapaamiset olisi ollut mahdollista järjestää verkon kautta.

Kotkan asukasmäärä on ollut laskussa vuodesta 1990 ja trendi näyttää jatkuvan. Kotkassa asuu lähes 5000 vieraskielistä henkilöä. Maahanmuuton ansiosta väkiluvun lasku on hidastunut ennusteisiin verrattuna. Maahanmuuttajien hyvä kotoutuminen ja osallisuus voivat luoda edellytyksiä Kotkan elinvoimaisuudelle. Kotkan kaupungin maahanmuuttajapalveluita on kehitetty suunnitelmallisesti lainsäädännön ja Kotkan kaupungin strategian mukaisesti. Etelä-Kymenlaakson kuntien yhteinen kotouttamisohjelma on laadittu vuosille 2019–2022. Huomionarvoista on, että valtio on korvannut Kotkalle yhteensä 1 255 603 euroa maahanmuuton kustannuksia. Raha on jäänyt paikkakunnalle virkistämään alueen taloutta, työllisyyttä ja toimeliaisuutta. Maahanmuuttopalvelujen merkitys kasvaa ja tulee entistä tärkeämmäksi Ukrainan sodan pakolaisten myötä.

Osallisuusohjelman mukainen toiminta ja varsinkin osallistuva budjetointi ansaitsevat kiittävän lausunnon tarkastuslautakunnalta. Onnistuneella viestinnällä ja jakamalla budjetti alueittain saatiin

kotkalaiset osallistumaan yli odotusten lähes 300 idealla ja 2200 äänestäjän voimin. Työpajatoiminta oli hyvin järjestetty ja osallisti mainiosti asukkaita. Toteutukseen äänestettiin yhteensä 13 projektia, joista 11 toteutettiin jo vuoden 2021 aikana.

eKotka - vapaaehtoistyö.fi yhteiskäyttö seurakunnan kanssa

Toteumana on Vapaaehtoistyö.fi -sivuston 540 uutta käyttäjää ja 775 istuntoa. Mittarina mainitaan yhteydenottojen määrä. Tavoitetason puuttuessa on vaikea määritellä, onko toteuma hyvä. Tarkastuslautakunta toteaa, että hyväkin toteuma menettää merkityksensä, kun tavoitetaso puuttuu ja pohtii miksi tavoitetasoa ei ole määriteltä.

Liikunta

Yhteinen Kotka

Strateginen tavoite ”Asukkaiden osallistuminen ja omaehtoinen tekeminen on helppoa” ei vaikuta kovinkaan onnistuneelta ainakaan vajaakäyttötilojen hyödyntämisessä. Tavoitteen toimenpiteenä kerrotaan, että kuntalaisten omaehtoista liikuntaa ja hyvinvoinnin edistämistä pyritään tukemaan sähköisiä palvelujärjestelmiä ja sovelluksia kehittämällä. Palveluportaalia on suunniteltu osana Kotkan liikunnan harrastamisen matalan kynnyksen toimintamallia, mutta asia on suunnitteluasteella.

Vaikka uusien liikuntatilojen rakentaminen on kannatettavaa, niin myös olemassa olevia vajaakäytöllä olevia tiloja tulisi hyödyntää. Osaa tiloista voi ilmeisesti varata yhteisöjen ja asukkaidenkin käyttöön. Asia ei ole asukkaiden tiedossa vähäisen ja huonosti löydettävän tiedottamisen vuoksi. Timmi-tilavarausjärjestelmän kautta varaaminen on hankalaa eivätkä kuntalaiset ole tietoisia varausjärjestelmästä.

Osallistuvassa budjetissa on ehdotettu kaupungin vajaakäyttötilojen hyödyntämistä. Esimerkiksi Mussalon luolan liikuntasali on varsinkin viikonloppuisin vähällä käytöllä. Siellä on tilaa temmeltää ja kolme eristettävää aluetta takaavat erilaisia liikuntamuotoja. Asukkaat ja etenkin lapsiperheet voisivat pelata ja touhuta yhdessä. Tämä tukisi strategisia tavoitteita ja lisäisi asukkaiden yhteisöllisyyttä sekä kannustaisi liikkumaan matalalla kynnyksellä. Mussalon Savotan käyttöönotto liikuntaharrastajien käyttöön on vähentänyt Mussalon luolan käyttöä. Sisäliikunta etenkin lapsiperheille olisi oiva vaihtoehto ulkoliikunnalle huonolla säällä.

Kaupungin vastaus oli osin myönteinen. ”Tämän idean ei tarvitse edetä osallistuvassa budjetoinnissa, sillä liikuntatilojen vapaakäytöstä on keskusteltu ja toimenpiteisiin on jo ryhdytty. Mussalon liikuntahallissa on ollut vuodesta 2019 alkaen mahdollista kuntosaliasiakkaiden käyttää myös liikuntasalia esim. sulkapallon pelaamiseen tai pienimuotoiseen koripalloharjoitteluun silloin, kun salissa ei ole harjoitusvuoroja. Tällainen isompi ryhmätoiminta (esim. polttopallo, jumpparyhmä ja muu vastaava) edellyttää kokonaan oman vuoron varaamista, koska muutoin tapaturmariski on liian iso. Tällaisia vuoroja on kuitenkin mahdollista varata, jos toiminnalle löytyy vastuuhenkilö. Lisäksi opetustoimen kanssa on käyty keskusteluja koulujen avaamisesta maksutonta matalan kynnyksen toimintaa varten, mutta sen osalta ei mitään valmista vielä ole.

Hyvinvointilautakunta on kokouksessaan 19.10.2021 käsitellyt liikuntatilojen käyttöä, mutta valitettavasti tämä matalan kynnyksen liikunta ei ole edennyt.

Toisaalta hanke ”Kotkas liikuttaa yhes” toteuttaa matalan kynnyksen liikuntaa hienosti ja aktivoi kuntalaisia liikkumaan.

Uimahallien ja maauimalan sulkupäätökset huoltoseisokkien ajaksi olisi suotavaa suunnitella, aikatauluttaa ja tiedottaa asiakasystävällisesti, jotta vältetään turhia kiinnioloja ja ruuhkia.

Kulttuuri

Upean elinympäristön Kotka

Pandemia-ajan kulttuuritapahtumien puute on apeuttanut monen kotkalaisen elämää, kun Meripäiviäkään ei ole voitu järjestää kahteen vuoteen. Lokakuussa toteutettu ensimmäinen Aaltoja, Valoa ja ääntä Kotkassa- festivaali tyydytti erinomaisesti asukkaiden kulttuuritapahtumanälän. Strateginen tavoite ”Kotka on hyväntuulisin kulttuurin ja tapahtumien kaupunki” toteutui mainiosti, kun 20 500 innostunutta juhlijaa täytti Kotkan keskustan. Kulttuuripalvelut yhdessä kotkalaisten kulttuuritoimijoiden kanssa ansaitsevat kiitokset todelliseen tarpeeseen järjestämästään festivaalista.

Kotka todisti olevansa todellinen kulttuurikaupunki pelastamalla valtakunnallisestikin arvostetun Kymi Sinfonietan toiminnan jatkuvuuden ostamalla Kouvolalta 23 Kymenlaakson Orkesteri Oy:n osaketta ja lisäämällä toiminnan rahoitusta. Kymi Sinfonietta tukee Kotkan brändiä merkittävänä kulttuurikaupunkina ja Kymi Sinfonietan verkkokonsertit ovat erinomaisesti piristäneet kotkalaisten korona-aikaa.

Tarkastuslautakunta haluaa nostaa alla olevat huomiot erityisesti esille:

- Tilinpäätöksen strategisille poijuille taulukoidut tavoitteet ja toteumat ei välitä ansaittua kuvaa hyvinvointilautakunnan toiminnasta.
- Tilinpäätöksen tekstit avaavat tarkemmin toimintaa ja tuovat esille monipuolisen toiminnan, joka koronarajoitteista huolimatta on toteutettu
- Wauto-toiminnalla on tavoitettu nuoria kauppakeskusympäristöstä, kaupungin keskustoista sekä varsinkin kaupungin rajoilla asuvat nuoret.
- Nuorisotoimessa haastateltiin 500 kaupungin kesätyöpaikan hakijaa ja tavoiteltiin 200 kesätyöpaikkaa, mutta saavutettiin 130, koska henkilöstöosasto oli budjetoinut varat 130 nuoren työllistämiseen
- Kotkan rooli PSOP-järjestelmässä
- Puisto- ja parvekejummat ovat esimerkillistä toimintaa siitä, kuinka hyvinvointia ja osallisuutta tuetaan
- Ikäihmisten neuvostoa ja vammaisneuvostoa ei edelleenkään kuulla
- Osallistuva budjetointi ansaitsee kiittävän lausunnon
- Aaltoja, valo ja ääntä festivaali onnistui hienosti
- Uimahallien ja maauimalan sulut ja huoltoajat olisi hyvä aikatauluttaa ja tiedottaa asiakasystävällisesti

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunta

Tarkastuslautakunta nostaa esiin alla olevat huomiot kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan strategisten tavoitteiden toteutumisen sekä tarkoituksenmukaisen toiminnan arvioinnista.

Kasvatuksen ja koulutuksen lautakunnan käyttösuunnitelma vahvistettiin 1.8.2021 voimaan tulleen uuden lautakuntajaon mukaisena. Lautakunnan alaisuuteen siirtyi tällöin myös Kotkan seudun Musiikkiopiston sopimus ja laskutus. Toimintatuottojen kertymä (5,2 milj. €) ylitti budjetoidun 1,3 milj. eurolla. Tukien ja avustusten osuus kasvoi valtion myöntämien erityisavustusten johdosta. Hankeraportoinnissa tukien ja avustusten kertymä on 2,3 milj. euroa ja niiden turvin palkattujen henkilöstöresurssien kustannukset olivat 2,5 milj. euroa. Hankkeissa rahoittaja edellyttää omavastuuosuuksia, mikä selittää hieman suurempaa kuluerää tuloihin nähden.

Opetustoimi

Oppiva ja yrittävä kotka

Opetusryhmien keskipakko on mittarin mukaan toteutunut, mikä on hyvä asia. Tarkastuslautakunta kuitenkin pohtii, että näin laaja mittari ei anna riittävän todenmukaista kuvaa luokkien todellisista tilanteista ja oppilasmääristä. Opetusryhmän oppilasmäärän keskiarvoa voi alentaa hieman harhaanjohtavasti esimerkiksi pienikokoiset oppiainepainotteiset luokat (esim. musiikkiluokka, liikuntaluokka), joissa tuen tarvitsijoita on usein hyvin vähän. Keskiarvomittarista ei käy ilmi, onko siinä mukana koko perusopetus mukaan lukien pienryhmät tai erityisluokat, eikä esimerkiksi pienryhmien oppilasmääristä ole erillisiä mittareita.

Tiedossa on valtakunnallinen pula opiskeluhuollon työntekijöistä ja psykologeista. Kotka ei ole päässyt tavoitteeseen täytettyjen opiskeluhuollon vakanssien suhteen. Varhainen puuttuminen ja ennaltaehkäisevä työ nuorten parissa tulee korostumaan entisestään korona-ajan vaikuttaessa nuorten mielenterveyteen ja syrjäytymiseen pitkällä aikavälillä. Tähän tulee panostaa Kotkassa merkittävästi nyt, sillä lasten ja nuorten hyvinvointi heijastuu koko kaupungin hyvinvointiin ja tulevaisuuteen. Vaikutukset ovat kauaskantoisia.

Kunnossa olevien opetustilojen määrää mitattaessa tavoitteena on, että perusopetuksen oppilaista vähemmän kuin 32 prosenttia opiskelee väistötiloissa. Tähän tavoitteeseen on päästy. Huomioitavaa on silti, että yli joka viides kotkalainen perusopetuksessa oleva lapsi opiskelee väistötiloissa. Väistötilat eivät aina ole pedagogisesti tarkoituksenmukaisia, vaan nimensä mukaisesti väistötiloja. Kotkalaisilla lapsilla tulee olla oikeus opiskella terveellisessä, innostavassa ja oppimista parhaalla mahdollisella tavalla tukevassa ympäristössä.

Lukioiden ja Ekamin sekä XAMKin yhteistyössä tapahtuvista tavoitekurssimääristä uupuu lähes puolet. Digitalisaation tuomien monipuolisten mahdollisuuksien ja etäopiskelun tulisi vauhdittaa - ei hidastaa - yhteistyötavoitteita. Tulevaisuuden yhteistyössä koulujen ja opetuslaitosten välillä tullaan hyödyntämään digitalisaatiota kiihtyvällä tahdilla. Kotkassa tulee hyödyntää näitä mahdollisuuksia – monipuolinen ja laadukas opetustarjonta lisää kiinnostavuutta ja vetovoimaa.

Kotkan opiston opiskelijamäärätavoitteessa on jääty reilusti alle tavoitteen, mutta koronarajoitukset ovat saattaneet olla vaikuttamassa myös tähän. Kiinnostavuuteen, näkyvyyteen ja kysyntää vastaavaan kurssitarjontaan tulee panostaa.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksessa erityisen tärkeää on pysyvän henkilökunnan läsnäolo lapsen turvallisen arjen kannalta. Sijaisrekrytointien määrä oli lähes tuplaantunut edelliseen vuoteen verrattuna. Sijaisten rekrytointi on myös kallista. Henkilöstön hyvinvointi, terveys ja työkykyisyys ovat sekä henkilöstön, mutta myös lasten hyvinvoinnin ja edun mukaista.

Oppiva ja yrittävä Kotka

Laadukkaan ja monipuolisen varhaiskasvatuksen asiakaskyselyn tulos jäänyt hieman alle mittarin tavoitteen. Asiakaskyselyt ovat merkittävässä roolissa palveluiden laadun tarkkailussa ja niiden tuloksia tulee tarkastella huolellisesti sekä ottaa huomioon palvelua toteutettaessa ja kehitettäessä.

Perusopetuksen kanssa tehtävä yhteistyömuoto alkuluokkatoiminta ei ole täysin toteutunut. Toiminta tulee tavoitteen mukaan toteutua jokaisessa perusopetus- ja esiopetusyksikössä. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta tämä on tärkeää.

Henkilöstön täydennyskoulutuspäivien määrä ei ole toteutunut. Koulutuksiin osallistuminen on mahdollistettu Teamsin välityksellä. Myöskään yrittäjyyskasvatukseen liittyvät koulutukset henkilöstölle eivät tautitilanteesta johtuen toteutuneet ja tavoitteet ovat jääneet saavuttamatta. Tarkastuslautakunta pitää tätä kehityskulkua huolestuttavana.

Ilahduttavaa on varhaiskasvatuksen korkeat osallistumisasteet ja reippaat tavoitteiden ylitykset. Laadukas ja tavoitettava varhaiskasvatus on sekä lapsen oikeus, mutta sen lisäksi myös merkittävä työllisyys- ja vetovoimatekijä kaupungille.

1. Upean elinympäristön Kotka

Strategiset tavoitteet ekotukihenkilöstä sekä yhtenäisistä kestävästä kehityksen toimintasuunnitelmista eivät ole toteutuneet. Strategian mukaan varhaiskasvatussuunnitelman sisältämä näkemys kestävästä kehityksestä ja luonnosta oppimisympäristönä tulee toteutua arjessa lähiympäristössä ja pihaa oppimisympäristönä hyödyntäen. Vihreä lippu -päiväkoteja saatiin kuitenkin yksi lisää.

2. eKotka

Varhaiskasvatuksessa erityisen tärkeää on yhteistyö ja kommunikaatio varhaiskasvatuksen ja perheiden välillä. Asiakaskyselyn palautteen mukaan asiakkaat eivät ole olleet tyytyväisiä tiedotuskanaviin/-järjestelmiin. Hyvää on se, että tähän on reagoitu ja opastusta sekä tiedottamista on tehostettu asiakaspalautteen myötä.

Tarkastuslautakunta haluaa nostaa alla olevat huomiot erityisesti esille:

- Opetusryhmien keskiarvo on sellainen keskiarvo, jonka toteutuminen ei välttämättä yksinään avaa luokkien todellisia tilanteita
- Opetushuollon työntekijöiden ja psykologien vakanssien täyttämiseen sekä lasten ja nuorten hyvinvointiin panostamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota
- Joka viides kotkalainen perusopetuksen oppilas opiskelee väistötiloissa
- Lukioiden, Ekamin ja XAMK:in yhteistyötä tulee toteuttaa tiiviimmin ja digitalisaatiota hyödyntäen
- Sijaisrekrytointien suuri määrä varhaiskasvatuksessa on huolestuttavaa
- Varhaiskasvatuksen asiakaskyselyn tuloksiin tulee kiinnittää palveluiden suunnittelussa erityistä huomiota
- Varhaiskasvatuksen osallistumisasteissa on ylitetty tavoitteet. Riittävä määrä varhaiskasvatuspaikkoja niitä haluaville ja laadukas palvelun toteutuminen ovat lapsiperheiden työllisyyden sekä kaupungin veto- ja pitovoiman kannalta tärkeitä tekijöitä
- Varhaiskasvatuksen henkilöstön täydennyskoulutusten ja yrittäjäkasvatuksen koulutusten määrät eivät ole toteutuneet
- Varhaiskasvatuksen tiedotuskanavien ja -järjestelmien tulee olla asiakkaille helppokäyttöisiä

5. Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Kaupunginhallitus ja sen omistajaohjausjaosto johtavat kuntakonsernia. Konsernin operatiivinen johtaminen on kaupunginjohtajan vastuulla. Kansliapäällikkö avustaa kaupunginjohtajaa Kotka-konsernin ohjauksessa. Konserniyhtiöiden valvontavastuu on jaettu kaupunginjohtajan ja kansliapäällikön kesken.

Kotka-konserniin kuuluvat tytäryhteisöt on omistajapolitiisissa linjauksissa jaettu toimialakohtaisesti eri ryhmiin. Eri liiketoimintaryhmille sekä jokaiselle konserniyhteisölle on omistajapolitiisissa linjauksissa asetettu omat kaupunkistrategian linjauksista johdetut kehittämistavoitteet. Eri liiketoimintaryhmissä voi olla sekä kilpailuilla markkinoilla toimivia yhteisöjä, että yhteisöjä, jotka tuottavat kuntalaisille/asiakkaille palveluja omakustannushintaan tai avustusten turvin. Kilpailullisilla markkinoilla toimivat HaminaKotka Satama Oy ja Kotkan Energia Oy.

- Energia- ja logistiikkaliiketoiminta: HaminaKotka Satama Oy, Kotkan Energia Oy, Kymen Vesi Oy ja Kymenlaakson Vesi Oy.
- Kiinteistö- ja rakennusliiketoiminta: Kotkan Asunnot Oy, Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy, Kymenlaakson kampuskiinteistöt Oy, Sunilan Kantola Oy.
- Koulutus- kulttuuri- ja matkailuliiketoiminta: Kotka Marentarium Oy, Kotkan Kaupunginteatteri Oy, Kymenlaakson Orkesteri Oy, Kotkan Tapahtumakeskus Oy.
- Elinkeinopalveluliiketoiminta: Cursor Oy
- Sisäisiä palveluja tuottavat yhtiöt: Kymijoen Ravintopalvelut Oy

Konsernin tilinpäätökseen yhdistellyt kuntayhtymät ovat: Kymenlaakson sosiaali- ja terveyspalveluiden kuntayhtymä Kymsote, Kotkan-Haminan Seudun koulutuskuntayhtymä Ekami sekä Kymenlaakson Liitto.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty osakkuusyhtiöt Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu konserni (Xamk) ja Kymenlaakson Jäte konserni.

Konserniyhtiöiden arviointi

Konserniyhtiöiden toimialajako on luonteva. Konserniyhtiöt ovat monialainen ryhmä ja vaativat omistajaohjaukselta monipuolista osaamista ja ammattitaitoisia hallituksia.

Tarkastuslautakunta ei toimi konserniyhtiöiden eikä konserniin yhdisteltyjen kuntayhtymien ja osakkuusyhtiöiden tarkastajana. Tarkastuslautakunnalla ei ole käytössään yhtiöiden tilinpäätöksiä. Kaupunkikonsernin taloudesta on erillinen yhteenveto arviointikertomuksessa. Tarkastuslautakunta arvioi kuitenkin niiden toimintaa omistajaohjauksen näkökulmasta.

Energia- ja logistiikkatoimialan tulokset ennen tilinpäätöseriä toteutuivat kohtuullisen hyvin pandemiasta huolimatta. Toiminnalliset tavoitteet toteutuivat hyvin. **Kotkan Energia** onnistui erityisesti tavoitteessa päästöttömien ja älykkäiden energiaratkaisujen suhteen ja huomioi kehittämistoimissaan alueellisen elinkeinoelämän tarpeet. Yhtiö päivitti strategiansa marraskuussa

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

2021. **HaminaKotka Satama Oy** oli aktiivinen sekä lobbauksen, myynnillisten asiakastapaamisten että sijoittumisselvityksessä olevien asiakkaiden suhteen. Pandemia vaikutti risteilyvieraiden määrään. Liikevoitto% kyettiin pitämään lähellä tavoitetta (19,3 % tavoite 23 %). Ukrainan sodan vaikutukset tulevat näkymään tulevien vuosien liiketoiminnassa.

Kiinteistö- ja rakennusliiketoiminta. Kotkan Asunnot Oy muokkasi ja kehitti asuntokantaansa aktiivisesti. Ympäristövastuullisuutta koskevat tavoitteet saavutettiin, tätä koskevat vertailuluvut paranivat edellisestä tilikaudesta. Taloudellinen käyttöaste jäi tavoitteesta (92,3 % tavoite yli 94 %). **Kotkan Julkiset Kiinteistöt** ei onnistunut luomaan uutta kiinteistöstrategiaa, joka oli yksi vuoden 2021 tavoitteista. Tilojen käyttöaste oli tavoitetta parempi, 91,5 % (tavoite 90 %). Käyttöaste ei ota huomioon vuokralaisille pandemian johdosta mahdollisesti annettuja vuokranalennuksia, mutta kertoo sopimusten jatkuvuudesta. Vuosien 2021-23 keskeinen tavoite on tapahtumakeskuksen rakennuttamisen toteuttaminen ammattitaitoisesti. Kilpailu- ja kuluttajavirasto on antanut yhtiön tytäryhtiölle **BackStaff Oy:lle** huomautuksen hankintalain rikkomisesta. Lisäksi hankkeen kustannukset ovat nousseet merkittävästi. Tavoitteen ei voi sanoa toteutuneen.

Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy. Kotkan omistusosuus yhtiöstä on 51 % ja Kouvolan 49 %. Uuden kampuksen urakat kilpailutettiin keväällä 2021. Kampuksen pääurakka kilpailutettiin uudestaan kesällä 2021. Tämä ei tuonut säästöjä ja kustannusarvio nousi 63 milj. euroon. Tämä edellytti lisärahoitusta, josta sovittiin Kotkan kaupungin kanssa ja rakentaminen alkoi lokakuussa 2021. Omistajien kesken julkisuudessakin käyty keskustelu rahoituksesta toi esille tarpeen asioiden riittävästä sopimisesta ja dokumentoinnista sekä osakassopimusten ja poliittisen päätöksenteon laadukkaan valmistelun merkityksestä.

Kulttuuriyhtiöillä ja matkailuyhtiöillä on merkittävä rooli sekä Kotkan elinvoiman, että asukkaiden hyvinvoinnin kannalta. Yhtiöt ovat sopeuttaneet toimintaansa pandemiaan ja tämä huomioiden toiminnalliset tavoitteet on saavutettu kohtuullisen hyvin. Kotkan omistusosuus **Kymenlaakson Orkesteri Oy:ssä** kasvoi 66,5 %: iin, Kouvolan pieneni 33,5 %: iin. Samalla sovittiin hallituksen paikkajaosta ja rahoituksen vähimmäistasosta vuosille 2021 - 2025. Tämä luo pohjaa orkesterin toiminnan jatkamiselle ja kehittämiselle.

Kymsotella on oma tarkastuslautakuntansa. Yhtymävaltuusto hyväksyi muutoksia talousarvioon 7.5.2021 ja vielä 16.12.2021. Kotkan kaupungin vuoden 2021 tilinpäätöstä piti muuttaa Kymsoten vaihtuneiden lukien johdosta. Vaikka toimintaympäristö oli haastava, herättää tämä kysymyksen siitä, miten kuntayhtymän toimintaa ja taloutta suunnitellaan, seurataan ja johdetaan.

Konserniin yhdistellyt kuntayhtymät ja osakkuusyhtiöt. Kotkan-Haminan seudun koulutuskuntayhtymän Ekamin taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet toteutuivat hyvin, tosin tutkintojen määrä laski. Ekamilla on osakeyhtiömuotoinen, markkinaehtoisesti toimiva tytäryhtiö. Sen toimiala on pirstaloitunut ja antaa mahdollisuuden yhtiön toiminnan ja liikevaihdon kehittämiseen ja markkinaosuuden kasvattamiseen. **Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMKilla** on aktiivinen TKI -yksikkö, yrittäjyyden ja innovaatioiden tutkimus- ja koulutusyksikkö Xentre sekä merkittävän suuri hankesalkku. Yhteistyö Ekamin ja Xamkin kanssa edistää Kotkan elinvoimaa ja antaa mahdollisuuden uusien työpaikkojen ja yritysten luomiseen. Yhteistyötä on syytä kehittää edelleen.

Ekamin osalta tarkastuslautakunta haluaa erikseen todeta seuraavaa. Haasteelliset olosuhteet huomioiden tarkastuslautakunta katsoo Ekamin onnistuneen toiminnassa kaikin puolin hyvin.

Konserniyhtiöille asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja tuloksellisuus

Tilikauden tulos oli ylijäämäinen. Ammatillisen koulutuksen asiakasmäärien, palautteiden ja vaikuttavuuden kehitys oli positiivista. Rannikkopajoilla kehitettiin poikkeustilanteeseen uusia toimintamalleja kuten Etäpajatoimintaa ja valmennuksen hybridimalli. Toiminnallisten tavoitteiden osalta ammatillisessa koulutuksessa opiskelijavuositavoite, tutkintojen määrä sekä työllistyneet/jatko-opintoihin sijoittuneet jäivät vuoden 2021 tavoitteesta. Henkilöstön koulutuspäivissä jäätin tavoitteesta. Henkilöstön sairauspoissaolojen määrässä pysyttiin tavoitteessa haastavasta epidemiatilanteesta huolimatta. Kotkaan sekä Haminaan kaavaillaan uudenlaista teollisuutta (akkuklusteria). Tarkastuslautakunta näkee tärkeänä, että mahdollisiin uusiin koulutuslinjoihin reagoidaan nopeasti ja niihin on valmiudet olemassa.

6. Talouden toteutuminen

Tilikauden tulos 2021

Yhteenveto

- Kaupungin vuoden 2021 tulos oli edellisvuoden tapaan ylijäämäinen. Tämä johtuu suurelta osin kertaluonteisista eristä, joita ei vuodesta 2022 lähtien välttämättä enää kerry.
- Edellä oleva yhdessä jo aiemmin tehtyjen osakemyyntien kanssa on pitänyt kaupungin ja konsernin rahoitusaseman hyvänä.
- Jatkossa verotulojen kertymään liittyy epävarmuutta sekä koko maan talouden näkymien, että Kotkan väestömäärän ja työllisyyden kehittymisen johdosta. Myös yhteisöveron kertaluonteinen jako-osuuden korotus poistuu.
- Kotkan investoinnit ovat olleet ja tulevat olemaan merkittävän suuria. Talouden näkökulmasta keskeistä on konsernin investointien tehokas toteuttaminen ja oletettujen tuotto-odotusten toteutuminen. Hyvinvointialueiden perustamisen johdosta konserniyhtiöiden suhteellinen merkitys kaupungin taloudessa kasvaa. Niiden tuloksentekokyvyn, tehokkuuden, omistajaohjauksen sekä investointien rahoituksen ja muun rahoitussuunnittelun tärkeys korostuu.

Kaupunki

Tilikauden tulos oli 5,2 milj. € (2020 1,8 milj. €) ja ylijäämä 5,5 milj. € (2,1 milj. €) Kumulatiivinen ylijäämä oli 20,6 milj. € (15,1 milj. €).

Toimintatuottojen muutos edellisvuodesta oli +1,9 milj. €, verotulojen +11,5 milj. € ja valtionosuuksien -9,9 milj. € Valtionosuuksissa oli mukana 21,8 milj. € veromenetysten kompensatiota (22,2 milj. €). Verotuloissa yhteisöveron tuotto oli 16,9 milj. € (11,0 milj. €). Yhteisöveron kasvu johtuu talouden positiivisesta kasvusta sekä vuonna 2021 päättyneestä yhteisöveron jako-osuuden väliaikaisesta 10 %:n korotuksesta. Toimintatuotot olivat 18,2 % toimintakuluista (18,5 %).

Toimintakulujen kokonaismäärä oli 415,3 milj. € (399,5 milj. €). Muutos edellisvuodesta oli -15,8 milj. €. Kulujen kasvu muodostui henkilöstökuluista ja palvelujen ostoista.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainojen lyhennyksiin. Vuosikate oli 26,5 milj. € (38,4 milj.€). Muutosta edelliseen vuoteen oli -12,0 milj. €. Poistojen määrä oli 21,1 milj. € (36,6 milj. €). Tästä kertaluonteisten poistojen osuus oli 2,1 milj. €. Edellisen vuoden vertailulukuun vaikuttavat silloin tehdyt kertaluonteiset alaskirjaukset. Vuosikate oli 125,3 % poistojen määrästä (104,9 %).

Rahoitus, investoinnit, leasing

Kaupungin toiminnan ja investointien rahavirta oli 1,5 milj. € (30,7 milj. €). Investointimenot olivat 24,1 milj. € (18,7 milj. €). Investointien rahavirtaa paransi pysyvien vastaavien 6,5 milj. €:n luovutustulo. Rahavarojen muutos oli -28,3 milj. €, rahavarat olivat 1.1.2021 68,0 milj. € ja 31.12.2021 39,7 milj. €. investointien tulorahoitus% oli 111,1 (215,4 %).

Laina- ja vuokravastuut olivat 370 milj. € (434 milj. €) Lainamäärän lasku näkyy vastaavasi tilivarojen pienenemisenä.

Rahoituskulut olivat 3,4 milj. € (3,8 milj. €). Kulut sisältävät korkosuojausten kustannukset. Niiden vaikutus on matalana pysyneestä korkotasosta johtuen merkittävä, mutta toisaalta kaupungin on huolehdittava riittävästä korkosuojauksesta.

Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin on kirjattu niiden hankinta-arvoon. Sijoituksia purettaessa korkojen muutokset vaikuttavat niiden mahdollisiin tuottoihin ja tappioihin.

Konserni

Konsernin toimintatulot olivat 460,1 milj. € (395,5 milj. €, toimintakulut 747,7 milj. € (668,3 milj. €) ja toimintakate -285,9 milj. € (-272,4 milj. €).

Korkokulut olivat 5,4 milj. € (6,3 milj. €) ja muut rahoituskulut 1,0 milj. € (1,7 milj. €).

Vuosikate oli 86,4 milj. € (96,3 milj. €), poistot ja arvonalentumiset 67,6 milj. € (81,7 milj. €) ja tilikauden tulos 18,2 milj. € (14,4 milj. €). Tilikauden ylijäämä oli 12,0 milj. € (7,9 milj. €) ja kertynyt ylijäämä 71,4 milj. €.

Toimintatuotot olivat 61,5 % toimintakuluista (59,2 %) ja vuosikate 127,6 % poistoista (117,6 %). Toiminnan ja investointien rahavirta oli 5,5 milj. € (31,0 milj. €). Rahoituksen rahavirta oli -25,9 milj. € (-31,5 milj. €) ja rahavarojen muutos -20,4 milj. € (-0,5 milj. €). Rahavarat 1.1.2021 olivat 94,2 milj. € ja 31.12.2021 72,9 milj. €. Investointien tulorahoitus% oli 110,1 (148,9 %).

Rahojen ja pankkisaamisten määrä laski 64,2 milj. €:sta 41,2 milj. €:oon. Vieraan pääoman määrä pysyi edellisvuoden tasolla ja oli 648,5 milj. € (647,7 milj. €).

Konsernin lainat ja vuokravastuut olivat 687 milj. €, 13 404 € per asukas (688 milj. € ja 13 307). Omavaraisuusaste oli 40,4 (40,1) ja suhteellinen velkaantuneisuus 76,8 % (81,9 %).

7. Henkilöstö

Henkilöstökertomus vuodelta 2021

Kertomus on kokonaisuudessaan ansiokas ja monipuolinen.

Henkilöstön hyvinvoinnilla on ratkaisevan tärkeä merkitys palvelutuotannossa, mikä on henkilöstöyksikössä ymmärretty ja panostettu sekä esimiesten osaamiseen, että koko henkilöstön työhyvinvointiin.

Säännölliset työhyvinvointikyselyt ja niiden tulokset antavat suuntaviivat kehittämistyölle. Kyselyjen vastausten perusteella vaikutusmahdollisuudet omaan työhön ja esimiestyö vaativat vielä kehittämistä.

Teknisten palveluiden vastuualueen lisä- ja ylityökustannukset ovat moninkertaiset verrattuna muihin vastuualueisiin, keskimäärin 537e/HTV2, esim. hyvinvoinnin ja terveyden vastuualueella 150e/HTV2 ja varhaiskasvatuksessa 13,5e/HTV2.

Määräaikaisten työntekijöiden määrän kasvu ei ole hyvää kehitystä, mutta se selittynee kasvatuksen ja opetuksen toimialan hankkeiden suurella määrällä ja niiden rahoituksella palkatuilla työntekijöillä KVTES II luvun 11§ mukaan henkilökohtaisten lisien osuus KVTES piirissä olevien työntekijöiden palkkasummasta tulisi olla vähintään 1,3%. Tämän sopimusmääräyksen toteutumista ei henkilökertomuksesta löydy, vaikka se olisi selkeä mittari ja osaltaan vaikuttaa työnantajakuvan vetovoimaisuuteen.

Henkilöstöohjelman mittareita

- Koulutus-, info- ja keskustelutilaisuudet: tilaisuuksien lukumäärä, palaute ja osallistujamäärät
- Esimiesarvioinnit säännöllisin väliajoin
- Työilmapiirikyselyn toteuttaminen kahden-kolmen vuoden välein ja sen tehokas hyödyntäminen
- Työilmapiiri-indikaattori –kyselyt 1-2 kertaa vuodessa
- Työterveyshuollon käyttömäärät
- Kehityskeskustelujen toteutumisaste
- Sairauspoissaolot, määrä kalenteripäivinä
- Alle 10 päivää vuodessa sairastavien määrä henkilöinä sekä kalenteripäivinä
- Työkokeilujen ja uudelleensijoitusten lukumäärät
- Rekrytoinnin tunnusluvut: avoimien paikkojen ja hakijoiden lukumäärät
- Maksussa olevat palkat (€)

Tarkastuslautakunta pitää henkilöstöohjelmassa mainittuja mittareita laadullisesti ja määrällisesti hyvinä. Mittareista ei ole tehty samanlaista taulukkoa kuin muiden vastuualueiden strategisten tavoitteiden toteutumisesta, mutta henkilöstökertomus sisältää vastaukset näihin. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että jokaisella kaupungin toiminnolla on selkeät tavoitteet sekä seuranta- ja palautteenantojärjestelmät.

8. Tarkastuslautakunnan kysymykset kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta päätti kokouksessaan 2.5.2022 esittää valtuustolle, että se hyväksyy vuoden 2021 tilinpäätöksen ja myöntää vastuuvapauden kaupungin hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille tilikaudelta 1.1. - 31.12.2021.

Tarkastuslautakunnan arvioinnin tulokset vuoden 2021 osalta on raportoitu kaupunginvaltuustolle tässä arviointikertomuksessa.

Tarkastuslautakunta esittää, että kaupunginvaltuusto velvoittaa kaupunginhallituksen vastaamaan lautakunnan tekemien havaintojen perusteella laadittuihin alla oleviin kysymyksiin.

Selvitys tulee toimittaa valtuustolle tarkastuslautakunnan lausunnolla täydennettynä lokakuun 2022 loppuun mennessä.

Vuoden 2021 havaintojen ja arvioinnin perusteella tarkastuslautakunta esittää seuraavat kysymykset.

1. **Millä konkreettisilla toimilla KH on valmistautunut vuoden 2023 hyvinvointialueuudistuksen taloudellisiin vaikutuksiin?**
2. **Miten kaupunki aikoo huolehtia investointien tehokkaasta toteutuksesta ja rahoituksen suunnittelusta?**
3. **Miten Kotka on varautunut muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen?**
4. **Millä konkreettisilla toimilla kaupunginhallitus on valmistautunut työllisyysasioiden vastuunsiirtoon vuonna 2024 kunnille siten, että Kotka on jatkossa työllisyysasioiden järjestämisen kärkikunta?**
5. **Miten Kotka panostaa nuorten työllistymismahdollisuuksiin varsinkin ensimmäisen työkokemuksen osalta?**
6. **Miten Kotkassa hyödynnetään korona-ajan opettamat hyvät käytännöt?**
 - a. Etätyömahdollisuus veto- ja pito voimakeinona
 - b. Etäkokoukset osana tehokkuutta ja taloudellisuutta
7. **Millä konkreettisilla keinoilla voidaan parantaa Kotka-brändiä ja siten lisätä veto- ja pitovoimaa?**
8. **Mitä toimia kaupunginhallitus ja omistajaohjaus on tehnyt tai tekee koskien kilpailu- ja kuluttajaviraston antamaa huomautusta Backstaff Oy:lle hankintalain vastaisesta kilpailutuksesta?**

9. Miten huolehditaan Tapahtumakeskuksen toiminnan edellyttämästä majoituskapasiteetista?
10. Miten kaupunki aikoo varmistaa riittävän määrän varhaiskasvatuspaikkoja?
11. Miten ikäihmisten neuvoston ja vammaisneuvoston asiantuntijuus huomioidaan ja toteutetaan heitä koskevassa päätöksenteossa?

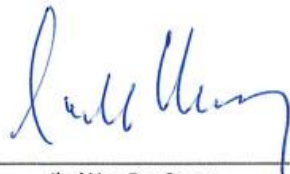
9. Liitteet

Liite 1: Strategisten tavoitteiden taulukot

10. Allekirjoitukset

Vuoden 2021 arviointikertomuksen allekirjoitussivu

Kotkassa 31.5.2022



Ilari Van Der Steen
Puheenjohtaja



Noora Järvikangas
Varapuheenjohtaja



Heikki Härö



Raija Keveri



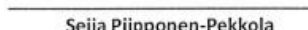
Arja Lehtonen



Mika Nikkinen



Raimo Oksala



Seija Piipponen-Pekkola